

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.18.0330.N

1. , met zetel te ,

2. , met zetel te

eiseressen,

vertegenwoordigd door mr. , advocaat bij het Hof van Cassatie, met
kantoor te waar de eiseressen woonplaats kiezen,

tegen

**GEWESTELIJK STEDENBOUWKUNDIG INSPECTEUR VOOR HET
GRONDGEBIED VAN DE PROVINCIE VLAAMS-BRABANT**, met kantoor
te 3000 Leuven, Diestsepoort 6/91,

verweerder.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Brussel van 19 december 2017.

De zaak is bij beschikking van de eerste voorzitter van 26 november 2018 verwezen naar de derde kamer.

Sectievoorzitter   heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal   heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDELEN

De eiseressen voeren in hun verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, twee middelen aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF***Beoordeling******Eerste middel***

1. De beslagrechter is bevoegd om te onderzoeken of de schuldvordering die uit de uitvoerbare titel blijkt niet is tenietgegaan na het ontstaan van de titel, in welk geval deze niet meer actueel is en de tenuitvoerlegging onrechtmatig zou zijn.

De actualiteit van de rechterlijke uitspraak komt in de regel niet in het gedrang door wetgeving die tot stand is gekomen na de uitspraak die in kracht van gewijsde is getreden.

2. De appelrechter stelt vast dat de tenuitvoerlegging plaatsvindt krachtens een in kracht van gewijsde getreden veroordeling van de eiseressen tot betaling van een geldsom van 109.648,26 euro met betrekking tot herstelmaatregelen aan gebouwen van de eiseressen uitgevoerd door de verweerder en dat door latere wetgeving de betrokken bouwwerken niet langer strafbaar zijn geworden. Door vervolgens te oordelen dat de actualiteit van de titel niet in het gedrang komt door

bepalingen die ontstaan nadat een rechterlijke beslissing is gewezen die de definitieve uitvoerbare titel uitmaakt krachtens dewelke de gedwongen executie wordt benaarstigd”, verantwoordt de appelrechter zijn beslissing naar recht.

Het middel kan niet worden aangenomen.

Tweede middel

3. De eiseressen voeren aan dat de op grond van de uitspraak van de gerechtelijke beslissing die wordt uitgevoerd de ambtshalve uitvoering door de eiseressen het voorafgaand advies vereist van de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid.

4. Gelet op de redenen vermeld in het antwoord op het eerste middel verantwoordt de appelrechter die oordeelt dat de onderhavige tenuitvoerlegging betrekking heeft op de veroordeling tot betaling van een geldsom en losstaat van de ambtshalve uitvoering, zodat tenuitvoerlegging kan worden verdergezet zijn beslissing naar recht.

Het middel kan niet worden aangenomen.

Dictum

Het Hof,

eenparig beslissend,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiseressen tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiseressen op 898,50 euro.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit sectievoorzitter Eric Dirix, als voorzitter, en de raadsheren

en , en in openbare rechtszitting van 18 februari 2019
uitgesproken door sectievoorzitter , in aanwezigheid van advocaat-
generaal , met bijstand van griffier .

18 FEBRUARI 2019

C.18.0330.N/4

1
/

VOORZIENING IN CASSATIE

- VOOR :** 1. de _____, met maatschappelijke zetel te _____,
_____ , ondernemingsnummer _____
2. de _____, met maatschappelijke zetel te _____
_____ ondernemingsnummer _____

eisers in cassatie

bijgestaan en vertegenwoordigd, op vordering en volgens ontwerp, door Mr. _____,
advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdend _____ te _____
_____, waar keuze van woonplaats wordt gedaan.

TEGEN : de Gewestelijk stedenbouwkundig inspecteur voor het grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant, met kantoor te 3000 Leuven, Dietsepoort 6/91

verweerster in cassatie

*
*   *
*

Aan de Heren Eerste Voorzitter en Voorzitter en aan de Dames en Heren Raadsheren, leden van het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Dames en Heren,

De eisers hebben de eer aan Uw toezicht te onderwerpen een arrest van de zeventiende kamer van het Hof van beroep te Brussel dd. 19 december 2017 (A.R. nr. 2016/AR/1790).

De voor onderhavige voorziening van belang zijnde feiten en procedurevoorgaanden

1. In de loop van het jaar 1985 werden twee kelderruimtes gebouwd onder een villa op een perceel gelegen te _____, kadaster _____, en dit zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning.

De diepte van de bouwzone is er beperkt waardoor kelderruimtes zelf liggen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied volgens het gewestplan vastgesteld bij KB van 7 maart 1977.

2. Eerste verzoeker heeft op het bewuste perceel gebouwd in het jaar 1985. Deze kelderruimtes hebben tot 2000 gefunctioneerd als stockeringsplaats voor kazen. Nadien vond een verhuis plaats.

Tweede verzoeker in cassatie is de huidige eigenaar van het onroerend goed gelegen te _____

3. Na het verstrijken van enkele jaren werd door één buur een klacht neergelegd. Op strafgebied werd de zaak geseponneerd.

De stedenbouwkundige inspecteur heeft op 21 juli 2001 een herstellvordering ingediend overeenkomstig de artikelen 149, 150 en 151 van het toenmalige Decreet Ruimtelijke Ordening.¹ Diens vordering bedroeg aanvankelijk ongeveer 800.000, 00 BEF en 109.648, 26 EUR.

4. Bij vonnis dd. 16 november 2004 van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel werden verzoekers, ingevolge een bouw misdrijf (het in stand houden van een onvergund bouwwerk in een landschappelijk waardevol gebied), in solidum veroordeeld tot het betalen, ten titel van

¹ Decreet 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, BS 8 juni 1999.

herstelmaatregel, van een meerwaarde bepaald op de som van 109.648, 26 EUR, vermeerderd met moratoire intresten vanaf 16 november 2004 tot algehele betaling.

5. In de loop van 2003 wordt bovendien het decreet op ruimtelijke ordening gewijzigd.

Het artikel 146 3de, 4de DRO van de wetswijziging van 2003 schafte de instandhouding als misdrijf af, BEHOUDENS in een ruimtelijk kwetsbaar gebied (waarvan deel uitmaakte een *agraris* gebied met *bijzondere waarde*) en waarvoor dan de verjaringstermijn van 5 jaar geldt. Er werd aangevochten dat een landschappelijk waardevol gebied, een agrarisch gebied met bijzonder karakter is.

6. Het Hof van Beroep van Brussel, 1ste kamer, in zijn arrest van 22.10.2008, motiveerde a.v.:

"4.2. De verjaring

Anders dan de Gewestelijk Stedenbouwkundig Inspecteur lijkt te menen, maakt de Eerste Rechter duidelijk het onderscheid tussen de verjaring van het (aflopend) misdrijf van oprichting en het voortdurend misdrijf van instandhouding.

De vordering van de Stedenbouwkundig Inspecteur tot herstel in de vorige toestand, is een maatregel van burgerlijke aard die tot de strafvordering behoort zodat deze vordering overeenkomstig art. 26 voorafgaande titel van het Wb Strafvordering niet verjaart voor de strafvordering.

Anders dan de Gewestelijk Stedenbouwkundige Inspecteur voorhoudt, is art. 2262bis BW niet van toepassing.

De oprichting dateert van 1985 en de herstellvordering was wat dat betreft dus verjaard voor ze werd ingesteld.

De instandhouding daarentegen is tot op heden niet beëindigd en dus is de verjaringstermijn niet begonnen."

4/3

Het Hof oordeelde dus dat de herstellvordering niet verjaard was, dit op basis van het standpunt dat de kwetsieuze zonerings (landschappelijk waardevol gebied) dat was van ruimtelijk kwetsbaar gebied, en daarom was de – zeer late – vordering tot herstel toch niet verjaard.

“Zoals vermeld bepaalt art. 146, 4^e lid DRO ruimtelijk kwetsbare gebieden onder meer als ‘agrarische gebieden met bijzondere waarde’.

Het is niet ernstig betwistbaar dat het gebied dat in het gewestplan is aangeduid als landschappelijk waardevol agrarisch gebied moet beschouwd worden als agrarisch gebied met bijzondere waarde.../...

Zo lang geen andere bestemming is gegeven aan het perceel of aan het deel ervan waarin de kelders liggen, blijft de bestemming gelden.

Dat een stedenbouwkundige ambtenaar van de Provincie van oordeel is dat een herziening van de bestemming te rechtvaardigen is, doet daaraan niets af .../..

Uit het bovenstaande volgt dat het in stand houden van de kelders strafbaar is gebleven.”

(Arrest HvB Brussel, 22.10.2008)

6. Deze discussie hing dus samen met de omschrijving van het begrip “*agrarisch gebied met bijzondere waarde*”, in de toenmalige artikelen 145 bis en 146 DRO, en of “*landschappelijk waardevol agrarisch gebied*” kon worden gelijkgesteld met “*agrarisch gebied met een bijzondere waarde*” zoals het voorkwam in de opsomming van hetgeen moet worden verstaan onder ruimtelijk kwetsbare gebieden van artikel 146 vierde lid DRO.

Het artikel 146 DRO handelde over het aspect van verjaring en het artikel 145 bis DRO betrof de regeling inzake zonevreemdheid.

Voor de procedure, op 22.04.2005 kwam dan een nieuwe decreetwijziging tussen en werd in artikel 145 bis DRO de term “*agrarisch gebied met bijzondere waarde*” geschrapt.

7. In het litigieus artikel 146 DRO handelend over strafbaarheid was deze term evenwel gebleven.

De voorbereidende werkzaamheden van de decreetgever van 22/04/2005 verwezen als motivering voor het niet wijzigen van het artikel 146: *'In artikel 146 wordt momenteel geen wijziging voorgesteld omdat voor artikel 146 een meer fundamentele oplossing moet worden uitgewerkt, ingevolge de uitspraak van het Arbitragehof hierover'* (VL PARL. Stuk 233, 2004-2005 nr 1,6).

8. Enkele maanden na het arrest komt trouwens die grondige aanpassing, zijnde de VCRO-code op 27.03.2009, welke maar in werking trad vanaf 01.09.2009.

In het artikel overeenstemmend met het voormalige artikel 146 DRO (met nieuwe nummering) wordt de categorie *"agrarische gebieden met bijzondere waarde"* effectief geschrapt werd uit het begrip *"ruimtelijk kwetsbaar gebied"*.

Bovendien voorziet art 6.1.1 in fine vanaf dan zelfs dat *"een herstelvordering die door de stedenbouwkundige inspecteur (..)is ingesteld op grond van instandhouding van handelingen vanaf 1 september 2009 niet langer ingewilligd (kan worden) indien deze instandhouding op het ogenblik van de uitspraak niet meer strafbaar (is) gesteld"*

9. De stedenbouwkundige inspecteur ging op 20 mei 2009 over tot betekening van het tussengekomen arrest van het hof van beroep dd. 22 december 2008.

Er werd dan aangedrongen om niet verder uit te voeren, gelet op het gegeven dat de wettelijke bepalingen inzake de instandhouding grondig werden gewijzigd² en de stedenbouwkundig inspecteur dan een arrest zou uitvoeren, volledig in strijd met de actuele regelgeving van het Vlaams Gewest zelf.

² Decreet 4 juni 2003 houdende wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, wat het handhavingsbeleid betreft, BS 22 augustus 2003 waarbij artikel 153, § 2 Decreet Ruimtelijke Ordening in die zin werd gewijzigd dat de ambtshalve uitvoering van het vonnis of arrest 'door de stedenbouwkundige inspecteur slechts kan worden opgestart na eensluidend advies van de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid'.

6/7

Er werd door eisers aangedrongen op het bekomen van een advies van de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid.

10. Op 21 oktober 2015 werd een bevel voorafgaand onroerend beslag overgemaakt aan tweede eiser in cassatie voor een bedrag van 175.780, 83 EUR en dit als gevolg van het arrest van de eerste Kamer van het Hof van Beroep te Brussel dd. 22 december 2008.

11. Eisers tekenden verzet aan tegen dit bevel middels dagvaarding dd. 4 november 2015

Bij vonnis dd. 28 september 2016 oordeelde de eerste rechter als volgt:

"Verklaart de vordering van de en de ontvankelijk maar ongegrond;

Veroordeelt de en de hoofdelijk tot de kosten, voor de Gewestelijk Stedenbouwkundig Inspecteur Vlaams-Brabant, overeenkomstig de door hem opgegeven staat, bepaald op 1.440, 00 euro (aangepast aan de op 1 juni 2016 geïndexeerde rechtsplegingsvergoedingen);"

12. Tegen dit vonnis hebben eisers hoger beroep ingesteld. In hoger beroep voerden eisers o.m. volgende middelen aan.

Als eerste middel ter ondersteuning van hun verzet deden eisers gelden dat het vonnis dd. 16 november 2004, bevestigd bij arrest dd. 22 december 2008, zijn actualiteit had verloren. De reden hiervoor was dat na het arrest dd. 22 december 2008, ingevolge het decreet van 15 mei 2009 houdende de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (hierna VCRO), het in stand houden van onvergunde bouwwerken in een landschappelijk waardevol gebied niet meer strafbaar is. Deze wijziging is er gekomen ingevolge een arrest van het Arbitragehof van 19 januari 2005, dat het derde lid van artikel 146 Decreet Ruimtelijke Ordening had vernietigd. Volgens eisers stond het al van 2005 vast dat de decreetgever de bedoeling had het in stand houden van een onvergund bouwwerk in een landschappelijk waardevol gebied niet meer strafbaar te stellen.

J.

Eisers voerden als tweede middel aan dat de gedwongen uitvoering pas mogelijk is na het advies van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, waarvan sprake in artikel 6.1.46 VCRO, en dat ook de beginselen van behoorlijk bestuur meebrengen dat de tegenpartij ertoe gehouden is dit advies te vragen.

13. Het bestreden arrest verklaart het hoger beroep en het incidenteel beroep ongegrond en bevestigt het vonnis van de eerste rechter.

Tegen dit arrest menen eisers gerechtigd te zijn volgende cassatiemiddelen aan te voeren.

EERSTE MIDDEL TOT CASSATIE

Geschonden wetsbepalingen:

- artikelen 1395, 1396, 1489 en 1498 van het Gerechtelijk Wetboek

Bestreden beslissing

Het bestreden arrest bevestigt het vonnis a quo, dat beslist dat "het [vast staat] dat nieuwe wetgeving de actualiteit van een uitvoerbare titel in het gedrang kan brengen.

Vgl. Dirix, E. en Broeckx, K., *Beslag 2010*, 368.

Dit is evenwel niet het geval voor wetgeving/decretaal bepalingen die ontstaan nadat een rechterlijke beslissing is geweest die de definitieve uitvoerbare titel uitmaakt krachtens dewelke de gedwongen executie wordt benaarstigd.

Het arrest is in kracht van gewijsde getreden voor de VCRO in werking is getreden.

Deze nieuwe regelgeving heeft geen terugwerkende kracht.

Zij tast de actualiteit van de eerdere in kracht van gewijsde getreden rechterlijke beslissing die de rechten van de in het geding zijnde partijen definitief heeft vastgelegd niet aan.

De door appellanten aangehaalde uitspraken naar aanleiding van prejudiciële vragen gedaan door het Grondwettelijk Hof leiden niet tot een ander resultaat/

Het feit dat werd geoordeeld dat het maatschappelijk verantwoord was om vanaf 1 september 2009 – datum van de inwerkingtreding van het decreet van het Vlaamse Gewest van 27 maart 2009 – te vermijden van nog hangende publieke herstellvorderingen in te willigen daar waar het in stand houden van stedenbouwkundige misdrijven in andere dan ruimtelijk kwetsbare gebieden niet langer strafbaar werd geacht, laat niet toe te besluiten dat een later in werking tredend decreet waaraan

geen retroactieve werking toekomt tot gevolg zou kunnen hebben dat een eerder in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing als niet meer actueel zou kunnen worden beschouwd.

De beslagrechter en het hof dat oordeelt als rechter in graad van hoger beroep van de beslagrechter kunnen de beslissing van de bodemrechter niet ongedaan maken.

Zij dienen deze te respecteren zonder een oordeel te vellen over de opportuniteit of de feitelijke of juridische grondslag van de uitspraak ten gronde.

De materieelrechtelijke positie van de partijen staat onherroepelijk vast ingevolge de beslissingen van de rechters ten gronde in eerste aanleg en in hoger beroep.

Dit middel faalt."

Grieven

1. De beslagrechter neemt krachtens artikel 1395 Gerechtelijk Wetboek kennis van de vorderingen betreffende de bewarende beslagen en de middelen tot tenuitvoerlegging.

Op grond van artikel 1396 van het Gerechtelijk Wetboek draagt de beslagrechter zorg dat de bepalingen inzake bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging worden nagekomen, dit onverminderd de bij de wet bepaalde nietigheden.

Artikel 1489 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat alleen de beslagrechter bevoegd is om de geschillen over de regelmatigheid van de rechtspleging van bewarend beslag te beslechten. De beschikking van de beslagrechter brengt geen nadeel toe aan de zaak zelf.

De beslagrechter mag geen uitspraak doen over de rechten van de partijen waarover al is beslist in de titel op grond waarvan het betwist (uitvoerend) beslag is gelegd. Feiten waarover niet is beslist in de titel op grond waarvan het beslag is gelegd, kunnen, wanneer die feiten betrekking hebben op de rechtmatigheid of regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, aan de beslagrechter worden voorgelegd, zelfs wanneer die feiten dateren van vóór het ontstaan van de uitvoerbare titel.

De beslagrechter kan de actualiteit van de titel onderzoeken.

Dat de actualiteit van de uitvoerbare titel verder in gedrang kan worden gebracht door het aanvoeren van omstandigheden die niet aan het oordeel van de rechter onderworpen (konden)